

Posudek vedoucího práce

Haladová, Kristýna, *Zkušenost transnacionální migrace u vrcholových basketbalových sportovců*. Praha: FHS UK, 2024, 48 stran.

V úvodu své bakalářské práce představuje Kristýna Haladová její hlavní cíl: popis a interpretaci zkušenosti transnacionální migrace a její promítání do života vrcholových sportovců (v tomto případě basketbalistů) s důrazem na dvě období – před odchodem z domovské země a v hostitelské zemi (hostitelských zemích, jelikož řada z výzkumných partnerů již vystřídala více destinací).

Práce je jednoduše členěna do dvou větších kapitol: teoretické a empirické. V teoretické části (s. 9-22) se autorka zaměřila na stručné představení některých prací spojených s migrací, transnacionalismem a především sociologií či antropologií sportu (zejména Szaló, Maguire, Bourdieu, Glick Schiller aj.). Autorka do této kapitoly rovněž zahrнула metodologické pasáže. Výzkum je charakterizován jako kvalitativní sestávající především z rozhovorů se třinácti výzkumnými partnery, z nichž šest bylo prováděno v Tunisku, čtyři v České republice a tři online prostřednictvím sociálních sítí. Součástí terénního výzkumu bylo zúčastněné pozorování především v Tunisku, kde v té době pobýval autorčin přítel. Autorka se tak mohla účastnit nejen zápasů, ale také tréninků a celé řady neformálních setkání umocněné tím, že několik týdnů žila na ubytovně s několika aktéry výzkumu. Díky partnerovi tak lze mluvit o určité formě insiderství, resp. semiinsiderství (s. 16). Autorka dále představuje hlavní a šest vedlejších výzkumných otázek, rozhovory byly vedeny výlučně se sportovci pocházejícími z amerického kontinentu (Karibská oblast, USA, Kanada), všichni byli v podobném věku a především všichni za sebou měli nebo aktuálně sdílí stejnou životní zkušenost. Tito výzkumní partneři jsou pak detailněji představováni v samostatných krátkých medailoncích. Přestože autorka měla díky svému partnerovi zjednodušený přístup k výzkumným partnerům, jejichž důvěru prakticky od počátku měla, dbá na etiku výzkumu tím, že jejich jména jsou důsledně anonymizována a všechny na začátku rozhovoru seznámila s tím, za jakým účelem o rozhovory žádá.

Přibližně polovinu práce tvoří empirická část (s. 23-44), v níž se snaží některé teoretické přístupy propojit s tím, co autorka zjistila během rozhovorů nebo na základě vlastního pozorování při různých interakcích. Výzkum mj. ukázal, že i tito sportovci, kteří neuspěli například při náboru do NBA, mají vysoký symbolický kapitál, jelikož pro evropské, některé africké nebo asijské kluby jsou vysoce „kvalifikovaní“. Potvrdilo se tím to, co sociologové sportu odhalili již před několika lety, totiž to, že sportovní migrace není jednosměrná, tzn., že nepřicházejí talentovaní jedinci pouze z „rozvojových“ zemí především ze subsaharské Afriky nebo Latinské Ameriky do bohatých evropských a severoamerických středisek, ale že migrační směr je, myslím, že stále více, také z druhé strany, tj. z bohatého Severu do chudších zemí, které prostřednictvím těchto dočasných příchozích navyšují samy svůj symbolický kapitál (kromě Tuniska je dobrým příkladem třeba Turecko v případě fotbalistů, basketbalistů a dalších sportovců). Autorka nicméně z rozhovorů odhalila také odvrácenější stránku této sportovní migrace. Zdaleka ne všichni tito transnacionální sportovci v destinacích jako je Tunisko, zbohatnou, o čemž svědčí fakt oboustranných remitencí (s. 32). Sportovci část svých příjmů posílají rodinám do svých domovských zemí, pokud mají po určité době působení v zahraničí peníze, ale na druhou stranu jim rodina také může část peněz posílat v případě, že včas nedostávají finanční odměny, nebo se jakkoli dostanou do finanční tísně. To se sice týká hlavně domácích hráčů (Tunisko), ale tyto problémy se nevyhýbají, jak patrně, ani preferovanějším

severoamerickým sportovcům s vyšším symbolickým kapitálem. Jedinou výjimkou je nejzkušenější hráč, který je klubem protežován, dostává pravidelně plat, který je výrazně vyšší než u jeho spoluhráčů, což u nich vyvolává frustraci a rozčarování. Autorčin výzkum tak mj. odhalil jistou skrytou hierarchii mezi hráči v týmu, kde bychom spíše očekávali rovnostářský přístup. Cenným příspěvkem autorčina výzkumu je pojetí domova tak, jak byl vnímán výzkumnými partnery. Na základě jejich výpovědí a vlastního pozorování určila tři hlavní úrovně chápání domova: geografický prostor, vztahy, které si migrant během svého pobytu na štaci vytváří (sociální síť migrantů) a to, co Haladová označila jako vzpomínky. Jak již bylo řečeno, empirická část není pouhým převyprávěním rozhovorů nebo jejich částí, ale je v ní patrná snaha propojit je s některými teoretickými koncepty, mj. s teorií habitu Pierra Bourdieuho, podle něhož mají jedinci vtělený soubor dispozic, podle kterých jednají, myslí nebo vnímají okolní svět. Haladová, byť stručně, mluví o readaptaci habitu severoamerických sportovců poté, co přijdou do zcela odlišného tuniského prostředí (s. 38). Dalším cenným zjištěním, opět opřeným o Bourdieuho teorii kapitolů, je přenos kulturního kapitálu Severoameričanů na jejich tuniské spoluhráče, kteří se pod jejich vlivem velmi rychle proměnili (s. 43). Toto pochopitelně vyvolává otázku, zda není tato změna „lokálního“ habitu dočasná, zejména poté, co tunišští sportovci po skončení kariéry zůstanou ve svém domovském prostředí.

Po formální stránce je nicméně práce poměrně odbytá, nachází se v ní celá řada pravopisných chyb, vynechaných slov, stylistických nepřesností apod., což v konečném výsledku celkové vyznění jinak poměrně zdařilé bakalářské práce snižuje. Práci však doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením *velmi dobře*.

V Květnici, 3. 9. 2024.

PhDr. Marek Halbich, Ph.D.